Педагогічна рада жовтень,2022

Успіх у навчанні-єдине джерело внутрішніх сил

дитини,які породжують енергію для подолання труднощів та бажання вчитися.

В.Сухомлинський

1.Новий Державний стандарт базової середньої освіти-матриця академічної свободи

Упровадження Державного стандарту спрямоване на зміни в організації освітнього процесу,які мають забезпечити можливості формування учнями ключових компетентностей і наскрізних умінь ,визначених визначених Законом України»Про освіту»,та сприяти вихованню ціннісних орієнтирів відповідно до Концепції «Нова українська школа».Стандарт став продовженням ідеї компетентнісного підходу в освіті й інших реформаторських засад та важливим документом у тріаді державних стандартів,що мають бути ухвалені у межах реформи загальної середньої освіти.Державний стандарт є третьою генерацією державних стандартів загальної середньої освіти,який від попередніх стандартів відрізняється трьома аспектами:

-покладення в основу компетентнісного підходу;

-вироблення цілісного бачення поступу дитини від 1 до 12 класу ;

-надання більшої академічної свободи закладам освіти та вчителю.

У Державному стандарті сформульовано

-ключові компетентності включно з базовими знаннями;

-наскрізні вміння,що поєднують компетентності та галузі;

-обов’язкові результати навчання;

-орієнтири для їхнього оцінювання;

-сім варіантів базового навчального плану;

У Державному стандарті визначена мета базової середньої освіти :розвиток природних здібностей,обдарувань учнів;формування компетентностей;продовження навчання на рівні профільної освіти;виховання відповідального,шанобливого ставлення до родини,суспільства,культурних цінностей українського народу.Реалізація мети ґрунтується на ціннісних орієнтирах.

Основним документом,що забезпечує досягнення учнями визначені Державним стандартом вимог до обов’язкових результатів навчання учнів є освітня програма закладу загальної середньої освіти,яка затверджується рішенням педагогічної ради.Заклад освіти ,відповідно до п.26 Державного стандарту,самостійно визначає кількість навчальних годин на вивчення кожної освітньої галузі.Учитель має академічну свободу,що надає йому право самостійно обирати програмне забезпечення,методи,форми організації освітнього процесу,конструювати урок так,щоб учні могли самостійно відкрити нові знання,опанувати нові навички ,розвинути свою компетентність.

Реформування загальної середньої освіти спрямоване на переорієнтацію процесу навчання на розвиток особистості учня ,на навчання його самостійно оволодівати новими знаннями ,на формування функціональних,мотиваційних,соціальних компетентностей.У контексті цього змінюються і підходи до оцінювання як складової освітного процесу.Важливо формувати в учнів уміння аналізувати власну роботу.У кожний урок необхідно включати роботу за результатами оцінювання,само оцінювання,взаємооцінювання.Перед педагогом стоїть завдання не просто якісної перевірки набутих знань і вмінь,а насамперед коригування траєкторії навчання.Оцінювання має бути зорієнтованим на визначені Державним стандартом базової середньої освіти ключові компетентності та наскрізні вміння й передбачені навчальною програмою очікувані результати навчання для відповідного періоду освітнього процесу.Згідно Закону України «Про повну загальну середню освіту» кожен учень має право на справедливе,неупереджене,незалежне,об'єктивне ,недискримінаційне та доброчесне оцінювання.Під час оцінювання важливо враховувати дотримання учнями принципів академічної доброчесності.Керуючись правом на автономію у виборі змісту,форм,методів роботи ,учитель може використовувати самостійно визначені або розроблені способи фіксації зворотного зв'язку з учнями.Оцінка є конфедеційною інформацією і повідомляється лише учневі або батькам.

Система оцінювання не може повноцінно функціонувати, якщо вчитель не інформує учнів про критерії оцінювання , а учні не розуміють, як і за що їх оцінюють.Оцінювання за ретельно розробленими критеріями дає змогу зробити процес оцінювання прозорим і зрозумілим для всіх учасників освітнього процесу.Окрім того, критерії сприяють об'єктивності оцінювання .Коли вчитель розробляє критерії він має враховувати:

-критерії затверджені МОН України;

-навчальні цілі та зміст уроків;

-компетентнісний підхід у викладанні предмета.

Запорука успішного впровадження Державного стандарту базової середньої освіти-професіоналізм педагога.Так,нюансів багато,доведеться змінити чи модернізувати звичні підходи до викладання,але осучаснення освіти того варте!

2.Атестація педагога-нові обрії та перспективи.

Бути у вічному пошуку-це значить шукати енергію слова

в енергії душі.

Олесь Гончар

Сьогодення ставить перед освітою нові й нові виклики. Сучасній школі необхідні професіонали здатні працювати в умовах швидкого зростання обсягів інформації, готові опановувати й упроваджувати інноваційні освітні технології, сприяти розвитку пізнавальних інтересів і творчих здібностей учнів. Важливу роль у вирішенні цієї проблеми відіграє атестація педагогів, що сприяє постійному розвитку їхньої професійної компетентності. Саме через атестацію долається розрив між здобутою раніше освітою та новими фаховими вимогами сьогодні. Сьогодення ставить перед освітою нові й нові виклики, тому слова видатного освітянина (епіграф прочитати) мають стати для кожного педагога девізом його фахової діяльності. Сучасній школі необхідні професіонали здатні працювати в умовах швидкого зростання обсягів інформації, готові опановувати й упроваджувати інноваційні освітні технології, сприяти розвитку пізнавальних інтересів і творчих здібностей учнів.

Важливу роль у вирішенні цієї проблеми відіграє атестація педагогів, що сприяє постійному розвитку їхньої професійної компетентності. Саме через атестацію долається розрив між здобутою раніше освітою та новими фаховими вимогами сьогодення. На цьому акцентується увага у нормативній базі щодо організації та проведення атестації: відповідно до Закону України «Про освіту » (стаття 54), метою атестації педагогічних працівників є активізація їх професійної діяльності, стимулювання цілеспрямованого безперервного підвищення рівня фахової майстерності, розвиток творчої ініціативи, підвищення престижу й авторитету педагогічної праці та забезпечення ефективності навчально-виховного процесу.

Базовим документом, що регламентує порядок атестації, є Типове положення про атестацію педагогічних працівників, затверджене наказом Міністерства освіти і науки України від 6 жовтня 2010 року № 930 зі змінами № 1473 20.12.2011 (з 23 січня 2012 р.); № 1135 08.08.2013 (з 30 вересня).Цьогоріч атестація буде відбуватися відповідно до чинного Типового положення.

Педагогічна атестація – це складний психологічний механізм, наповнений емоційними очікуваннями, переживаннями. Слово «атестація» знаходить відгук у серці кожного вчителя. Для нього це точка відліку нової якості педагогічного процесу, нової якості життя (у випадку підвищення категорії). Це момент всебічної оцінки та обговорення особистості вчителя колегами, друзями та недругами, адміністрацією школи. Найвищим результатом атестації є глибока самооцінка вчителя. Якщо він говорить собі: «Я є таким…», «Я вже досяг…», «Я мушу ще …», «Мені це цікаво…», «Я знаю напрямок..», «Я далі йду…», то все дійство атестації відбулося недаремно.

Шкільна атестаційна комісія вирішує проблеми моніторингу діяльності вчителя, системи його проведення, створення технології вимірювання педагогічної майстерності, відстеження динаміки процесу творчого зростання вчителя, що є, по суті, основою методичної роботи школи. Ян Коменський зазначав: «Ніхто не може зробити людей мудрими, крім мудрих, ніхто красномовними, крім красномовних, ніхто моральними та благочестивими, крім моральних та благочестивих». Тому процес атестації як поштовх для самоосвіти, саморозвитку, самовдосконалення - важливий для кожного вчителя.

Кожен має буди добре ознайомлений із вимогами і правилами її проведення, правильно спланувати та організувати свою роботу в міжатестаційний період.

Витяг з Типового Положення

про атестацію педпрацівників

Атестація педагогічних працівників навчальних та інших закладів є обов'язковою.

(п. 1.5 Положення) .

Атестація може бути черговою або позачерговою. Чергова атестація здійснюється один раз на п'ять років.

(п. 1.7 Положення)

Умовою чергової атестації педагогічних працівників є обов'язкове проходження підвищення кваліфікації на засадах вільного вибору форм навчання, програм і навчальних закладів.

Ця вимога не розповсюджується на педагогічних працівників, які працюють перші п’ять років після закінчення вищого навчального закладу.

(п. 1.8 Положення)

Позачергова атестація проводиться за заявою працівника з метою підвищення кваліфікаційної категорії (тарифного розряду) або за поданням керівника чи педагогічної ради навчального закладу з метою присвоєння працівнику кваліфікаційної категорії, педагогічного звання та у разі зниження ним рівня професійної діяльності.

Позачергова атестація з метою підвищення кваліфікаційної категорії може проводитися не раніш як через два роки після присвоєння попередньої.

(п. 1.9 Положення)

Атестаційна комісія відповідно до затвердженого графіка роботи до 15 березня вивчає педагогічну діяльність осіб, які атестуються, шляхом відвідування уроків, позаурочних заходів, вивчення рівня навчальних досягнень учнів, з предмета, що викладає педагогічний працівник, ознайомлення з навчальною документацією щодо виконання педагогічним працівником своїх посадових обов’язків, його участі у роботі методичних об’єднань, фахових конкурсах та інших заходах, пов'язаних з організацією навчально-виховної роботи, тощо.

(п. 3.3 Положення)

Керівник навчального закладу до І березня подає до атестаційної комісії характеристику діяльності педагогічного працівника у міжатестаційний період. Педагогічний працівник не пізніш як за десять днів до проведення атестації ознайомлюється з характеристикою під підпис.

(п. 3.5 Положення)

Засіданні атестаційної комісії проводиться у присутності працівника, який атестується. Під час засідання атестаційної комісії педагогічний працівник має право давати усні та письмові пояснення, подавати додаткові матеріали щодо своєї професійної діяльності.

За рішенням атестаційної комісії атестація може бути проведена за відсутності працівника, якщо він не з’явився на засідання атестаційної комісії з об’єктивних причин (службове відрядження, територіальна віддаленість, тривала хвороба та інші причини, що перешкоджають присутності на засіданні) і дав на це письмову згоду, за винятком випадків атестації працівників, стосовно яких порушено питання про невідповідність займаній посаді.

У разі неявки педагогічного працівника, який атестується, на засідання атестаційної комісії без поважних причин комісія після з’ясування причин неявки може провести атестацію за його відсутності.

(п. 3.10 Положення)

Рішення атестаційної комісії повідомляється педагогічному працівнику одразу після її засідання під підпис.

На кожного педагогічного працівника, який атестується, оформлюється атестаційний лист у двох примірниках за формою згідно з додатком, один з яких зберігається в особовій справі педагогічного працівника, а другий не пізніше трьох днів після атестації видається йому під підпис

(п. 3.15 Положення)

Атестація педагогічного працівника, який підлягає черговій атестації, може бути перенесена на один рік у випадку тривалої тимчасової непрацездатності або гри переході працівника у рік проведення чергової атестації на роботу до іншого навчального закладу та з інших поважних причин. За такими працівниками до наступної чергової атестації зберігаються встановлені попередньою атестацією кваліфікаційні категорії (тарифні розряди), педагогічні звання.

(п. 3.20 Положення) (п. 3.25 Положення)

Вчителі та викладачі, які мають педагогічне навантаження з кількох предметів, атестуються з того предмета, який викладають за спеціальністю. У цьому випадку присвоєна кваліфікаційна категорія поширюється на все педагогічне навантаження. Необхідною умовою при цьому є підвищення кваліфікації з предметів інваріантної складової змісту загальної середньої освіти.

Алгоритм атестації вчителів

<table>
<tr><td>Вересень</td><td>До 20 .09</td><td>1. Ознайомлення з нормативно-правовими документами, інструктивно-методичними матеріалами з атестації.
2. Видання наказу «Про створення атестаційної комісії»
3. Організаційне засідання атестаційної комісії</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Жовтень</td><td>До 10.10</td><td>П. 3.1.Атестаційна комісія приймає:
• Заяви про позачергову атестацію
• Заяви про перенесення строку атестації</td></tr>
<tr><td>До 20.10</td><td>П. 3.2
1. Засідання атестаційної комісії про затвердження:
- Списків медпрацівників, які атестуються;
- Графіку роботи атестаційної комісії;
- Планів індивідуальної підготовки й проходження атестації вчителями
- Видання наказу про атестацію.
2. Конкретизація завдань членам атестаційної комісії</td></tr>
<tr><td>Листопад
Грудень
Січень</td><td></td><td>Атестаційна комісія відповідно до планів індивідуальної підготовки й проведення атестації до 15 березня вивчає педагогічну діяльність вчителів, які атестуються.</td></tr>
</table>

Лютий		
Лютий		Засідання атестаційної комісії з питання «Звіт про проходження атестації»
Березень	До 01.03	Надання до атестаційної комісії характеристик учителів, які атестуються
Квітень	До 01.04	Засідання атестаційної комісії І рівня. Оформлення атестаційних листів.
	До 10.04	Здійснення атестації атестаційною комісією другого рівня. Видання наказу «Про підсумки атестації педпрацівників».
	До 25.04	Складання перспективного плану атестації та перевірка наявності курсової перепідготовки

Український центр оцінювання якості освіти визначив, що

Сертифікація – це оцінювання професійних компетентностей вчителя. Вона допомагає виявити кращих вчителів – професіоналів та агентів змін у освіті, які готові поширювати свій досвід. Метою сертифікації є виявлення та стимулювання педагогічних працівників з високим рівнем професійної майстерності, які володіють методиками компетентнісного навчання і новими освітніми технологіями та сприяють їх поширенню.

Сертифікація складається з трьох етапів, що відбуваються послідовно один за одним, а саме із:

1) незалежного тестування учасників сертифікації (проводить Український та регіональні центри оцінювання якості освіти);

2) самооцінювання учасниками сертифікації власної педагогічної майстерності (проводить Державна служба якості освіти та її територіальні органи);

3) вивчення практичного досвіду роботи учасників сертифікації (проводить Державна служба якості освіти та її територіальні органи).

НОРМАТИВНІ ДОКУМЕНТИ

1.Закон України від 05.09.2017 №2145-VIII «Про освіту»

2.Постанова КМУ від 27.12.2018 №1190 «Про затвердження Положення про сертифікацію педагогічних працівників».

3.Постанова КМУ від 19.02.2020 «Про встановлення доплати педагогічним працівникам за успішне проходження сертифікації».

В разі успішного проходження вчитель отримує сертифікат, надбавку до зарплати у 20% впродовж трьох років (термін дії сертифікату) та можливість зарахувати сертифікат як чергову (позачергову) атестацію.

Сертифікація є повністю добровільною. Передбачається, що в майбутньому, з розгортанням реформи НУШ, сертифікація замінить атестацію педпрацівників.

Обов'язковим та необхідним фактором перед проходженням атестації є курсова перепідготовка вчителя п 1.8. Положення. Вона дає можливість закріпити здобуте в роботі, почути нове, зануритись у теорію навчально-виховного процесу, ознайомитися з новими методиками, прийомами роботи, зустрітися з практиками, прочитати багато необхідної літератури. Безумовно, вона озброює вчителя, дає поштовх до нового, до експериментування.Порядок підвищення кваліфікації визначений Постановою КМУ №800 від 21.08.2019 р.

На сучасному етапі розвитку суспільства всі розуміють, що кожному громадянину необхідні універсальні знання, здатність вирішувати свої життєві та професійні проблеми. Ідею універсальної освіти розглядають нині як головну умову розвитку особистості та суспільства загалом. В основі цієї ідеї лежить здатність людини до неперервної освіти.

В. Сухомлинський вважав, що джерелом і рушійною силою самоосвітньої діяльності вчителя є потреба в знаннях: "Знати більше, ніж я знаю сьогодні". Він неодноразово наголошував: "Учень повинен бачити в учителеві розумну, знаючу, думаючу, закохану в знання людину. Чим глибші знання, чим ширший кругозір, ширша всебічна наукова освіченість учителя, тим більшою мірою, він не тільки вчитель, а й вихователь".

Видатний педагог був переконаний, що самоосвітня діяльність учителя має починатися із самопізнання. Вчитель повинен вивчити себе як особистість, порівняти себе з іншими, поспостерігати за собою нібито збоку. Він стверджував, що девіз самопізнання добре виражений у словах Ф. Достоєвського: "Знайди себе в собі. Підкори себе собі».

Методичне зростання вчителя пов'язане із зростанням творчих здібностей учня, який постійно перебуває в полі його зору.

Самоосвітня діяльність вчителя веде до його творчості.

Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства 23 грудня 2020 року затвердило професійний стандарт за професіями "Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти", "Вчитель закладу загальної середньої освіти", "Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)". Професійний стандарт вчителя внесено до Реєстру професійних стандартів, його можна переглянути за посиланням.

Професійний стандарт втілює сучасний підхід до визначення переліку та опису загальних і професійних компетентностей вчителя. До загальних компетентностей увійшли громадянська, соціальна, культурна, лідерська та підприємницька.

До переліку професійних компетентностей увійшли:

- мовно-комунікативна;

- предметно-методична;
- інформаційно-цифрова;
- психологічна;
- емоційно-етична;
- педагогічне партнерство;
- інклюзивна;
- здоров'язбережувальна;
- проєктувальна;
- прогностична;
- організаційна;
- оцінювально-аналітична;
- інноваційна;
- рефлексивна;
- здатність до навчання впродовж життя.

Документ також містить опис професійних компетентностей вчителя в розподілі за кваліфікаційними категоріями – спеціаліст, спеціаліст другої категорії, спеціаліст першої категорії, спеціаліст вищої категорії.

Профстандарт дозволяє вчителям визначати чіткі орієнтири власного професійного розвитку, а також запобігає ризикам необ'єктивного оцінювання професійних компетентностей вчителів під час їхньої атестації та сертифікації.

Професійний стандарт – це не документ, який лише **констатує вимоги до вчителя для прийняття на роботу чи перевірки відповідності займаній посаді (наявність цього вимагає трудове законодавство)**, а й має **орієнтири для професійного розвитку.**

Рекомендований **строк дії Профстандарту вчителя – 5 років**. Тож у подальшому його положення можуть бути розвинуті та вдосконалені з урахуванням суспільних змін, освітньої політики та інтересів учителів.

ЯК ПРОФСТАНДАРТ ПОВ'ЯЗАНИЙ ЗІ СТАНДАРТОМ ОСВІТИ

Він синхронізується з державними освітніми стандартами. Адже **якщо вчитель має навчити учнів певних компетентностей, то й сам має їх опанувати**.

Наприклад, за новими стандартами початкової та базової освіти, у складі громадянських і соціальних компетентностей учнів є уміння конструктивно співпрацювати, а до наскрізних умінь віднесено конструктивне керування емоціями, адекватне реагування на конфлікти, конструктивну комунікація.

Тому до емоційно-етичної компетентності вчителя включено здатність конструктивно та безпечно взаємодіяти з учасниками освітнього процесу, зокрема – уміння застосовувати методики

усвідомленого та емпатичного слухання, ненасильницької та безконфліктної комунікації, запобігати конфліктам в освітньому процесі.

Такж вагоме місце в новому документі належить сучасним технологічним умінням, цифровій та медіаграмотності.

ЩО ЗМІНЮЄ ПРОФСТАНДАРТ УЧИТЕЛЯ

Підготовка майбутніх учителів

Профстандарт має стати основою для розроблення і вдосконалення програм підготовки вчителів.

Заклади освіти, користуючись своєю автономією, уже зараз можуть наповнювати зміст дисциплін відповідно до нового Профстандарту вчителя.

Підвищення кваліфікації вчителів

З’явився єдиний і чіткий перелік компетентностей вчителя – загальних і професійних. Їхні назви та опис мають використовувати для складання програм підвищення кваліфікації вчителів (як типових, що затверджує МОН, так і тих, які розробляють суб’єкти підвищення кваліфікації).

Професійний стандарт відображає весь обсяг діяльності вчителя,тому є основою для посадових інструкцій.Механізм атестації також змінеться.Зараз під час атестації орієнтуються на відповідність кваліфікаційним категоріям.У подальшому таких критеріїв не буде.Тому важливе значення матиме орієнтовний опис професійних компетентностей учителя відповідно до кваліфікаційних категорій(розділ 7).

Новий профстандарт - це втілення сучасного підходу НУШ до визначення переліку та опису загальних і професійних компетентностей вчителя.